

tendencia, sőt sokak számára gyakorta sértő is volt az egyházban jelenlévő sokféleség, ugyanis egy sajtóságosan értelmezett egyház-egységet látszott megbontani. Az egyház unitása (egysége) azonban nem jelent uniformitást: épp ez a sokféleség mutatja Isten Lelkének működését. Értékelnünk kell ezt a sokféleséget, amely az egyházmegyéinkben sajnos épp a történelmi-nemzeti problémák miatt a szó szoros értelmében különbözőséggé alakult. A másság okozta feszültségek az esetek többségében abból fakadnak, hogy nem ismerjük eléggé egyházunk rítusait, vagy a történelmi örökségek és igazságtalanságok formálta előítéllettel közelítjük meg őket. Az egyazon országban jelenlévő többféle rítus a mentalitás, istentisztelet és egyházfegyelem pluralitására is vall. Ennek megtartása a keleti egyházak rovására egyre nehezebb ott, ahol a többséget a latin rítusúak alkotják (a latin rítusúak száma globálisan megközelíti az egy milliárdot, a keleti rítusúaké csak a mintegy 12 milliót). Hiszem, hogy eljön majd az a nap, amikor felismerjük az egyházunkban jelenlévő rítusok - sőt a keresztény vallások - sokféleségének szépségét és értékét, és nem történelmi ballépésként vagy nemzetieskedésként értelmezzük, hanem mint ugyanannak a Léleknek megannyi megnyilvánulását.

(Utánközlésünkben mellőztük a tanulmányhoz csatolt jegyzetanyagot)

Végakarat

Tonk Sándort, az alig ötvenhat évesen, váratlanul elhunyt történészprofesszort Budapesten, orvosi kivizsgálás közben érte a halál. A Sapientia - Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektorát, az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnokát közéleti személyiségek hosszú sora kísérte a Házsongárdi temetőbe. A Farkas utcai református templomban megtartott gyászszertartáson a család kívánságára felolvasták fél évvel a halála előtt keltezett végakaratát is. A magyarországi sajtót is bejárta ez a testamentum:

Én, Tonk Sándor, életemnek 56. esztendejében ép elmével és testi egészségben kívánom leírni végakaratomat. Életemet a Szenci Molnár Albert által megfogalmazott ima irányította: „Oh én Uram, Istenem, engedd azt énnékem is, hogy senkire mindjárt meg ne haragudjam, senkit se szóval, se cselekedettel meg ne bántsak. Azoknak is, akik engem megbántottak, töredelmesen megengedjek és megbocsássak, minden bosszúállásra való szándékot szívemből kivessék, meggondolván azt, hogy ha mi valaki ellen haragot tartunk, és a mi ellenségünkkel nem akarunk megbékélni, te is, mindeneknek hatalmas bírója, nem bocsátanád meg a mi bűneinket, eseteinket és számtalan fogyatkozásainkat, és ilyenképpen a te kemény ítéletedet és szentenciádat mi magunk vonnánk magunkra. Adjad azért, hogy mindenekhez legyek szelíd, emberséges, engedelmes, mindennel jótévő és adakozó.”

Nem véletlenül és nem ok nélkül idéztem ezeket a sorokat. Tudatában sok emberi gyarlóságomnak, életem során a szelídség, az emberség, az engedelmesség, a jótévis erényét tartottam a legfontosabbnak. Sokan, tudom ezt, gyengeségnek vélték.

Mindig alázattal tekintettem minden dolgomra. Nem valamilyen fatalizmusról volt szó. Én hittem és hiszek abban, hogy sorsomat Valaki irányítja és megszabja, megszabta életutamat. De tudom azt is, hogy nekem Ahhoz, aki ezt teszi, hűséggel kell ragaszkodnom. Gyarló, emberi voltomban ezt fogadtam el mindenkor.

Hálát adok az Úristennek életemért. Hálát adok szüleimért, testvéreimért, házastársamért, gyermekeimért, unokáimért, mindazokért, akik szeretettel vettek körül életem folyamán. Tudatában vagyok annak is, hogy a sok szeretetet, amit kaptam, nem tudtam viszonzni. Pedig megvolt bennem a szándék, az akarat. A lélek kész volt, de a test sokszor volt erőtlen. Sokat vétkeztem, sokszor voltam erőtlen.

Fáradt ember vagyok. Többet vállaltam annál, amit el tudok viselni. Egyedül folytatom a küzdelmet. Nincsenek társaim, csak ellenfeleim, avagy csak csendben követők. Nem törekedtem hatalomra. De tettem mindig azt, amit hitem szerint tennem kellett. Mai világunkban nagyon sokan nem értik meg ezt. Szolgáltam.

Szolgáltam - de nem áldozatként megélve - családomat. Életem nagy öröme volt feleségem, gyermekeim élete. Később ugyancsak örömet jelentetett az oktatás. Hálát adok az Istennek azért, hogy megengedte az egyetemszervezés munkájában való részvételt. Szolgálni fogok továbbra is, ameddig tudok. Nem törekszem világi dicsőségre. Életkoromban már elmondhatom, számomra nem a világi hívságok a fontosak. Szeretnék úgy élni, hogy a magam lelkiismerete és az Úristen legyen életem, mindennapjaim egyetlen mércéje.

Tenni kellett volna. Többet, mint amit tettem. Szerettem a tudományművelést. Talán akkor tévedtem, amikor helyette az egyetemszervezés, intézményépítés munkájára vállalkoztam.

Kérlek és intelk benneteket, gyermekeimet és fiatal munkatársaimat: vigyázzatok magatokra, vigyázzatok a reátok bízottakra. Az ember élete csak úgy lehet teljes, ha mindennap érzi, valamit tett másokért. Az önzés az élet beszűkülését jelenti. A gazdagság, az anyagi jólét kellemes, de nem jelenti az élet teljességét.

Anyagi javakról intézkedni nem tudok. Könyvek maradnak utánam. Vigyázzatok reájuk. Sok boldog percet és órát jelentettek életemben. Hiszem, számotokra is megadják az örömet.

Anyagi javaknak nem voltam birtokosa. De ahol lehetett, szívesen, szívemből adtam. Vallom: a magunk, az erdélyi magyar közösség, Anyaszentegyházunk ügye, mindannyiunknak szívügye kell legyen a szívből fakadó és önzetlen adakozás. Az édesapámék által hittel és hűséggel felvállalt sáfársági tízed kikopott világunkból. Kikopott, mert mi, tanárok, ti, lelkipásztorok, hívő emberek hagytuk ezt a feledésbe merülni. Pedig életünk, sorsunk, keresztyéni, magyar, emberi mivoltunk fönnmáradásának záloga: vállaljuk az áldozatot. Egyébként az egymást követő világi hatalmak és azok szívárványkörébe tartozó mihaszna senkik kiszolgáltatottjai, vagy ami rosszabb, kiszolgálói leszünk.

Végakaratom? Lehet ilyen? Ha meghalok, olvassátok el Ady Endre: Köszönöm, köszönöm, köszönöm című versét.

Tonk Sándort 2003. augusztus 23-án helyezték örök nyugalomra Kolozsvárott, a Házsongárdi temetőben.

Kiállításmegnyitó a Karinthy Frigyes utcában

A magyarörmény közösség aktivitása nyilvánul meg sok más között a különböző területi Kisebbségi Önkormányzatok kölcsönös együttműködésében is. Augusztus 12-ére ezúttal a budapesti XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzattól kaptunk meghívót a Karinthy Szalonba. A jónevű kiállítóhelyiség a kerületi önkormányzat kezelésében működik s bizonyára ennek is köszönhető, hogy a fotókiállítás egészen szeptember 5-ig volt megtekinthető.

Hogy milyen fotókiállítás? Hát a II. Magyarörmény Fotókiállítás Vándorkiállítás, amelynek anyagát részben már korábban is láthattuk, első ízben a budaörsi Jókai Mór Művelődési Központban egy éve, az ottani Örmény Kisebbségi Önkormányzat szervezésében, majd idén márciusban az angyalföldi József Attila Művelődési Központban a XIII. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat révén. Ezúttal néhány szerző nevével, műveivel gazdagabb volt a tárlat.

A szerzők - hivatásos és amatőr fotósok - névsorát Benedek Katalin művészettörténész megnyitó beszédében sorbavette, ezt tehát nem ismétljük. Többen a fotóművészek közül jelen is voltak a megnyitón, amelyen a házigazdák kulturális műsorral kedveskedtek.